

BRIEF

34

Pertinentelyck verhalende de effectieve Conjunctie

Van den

KONINGH van SWEEDEN

Met den

KEVR - VORST

van

BRANDENBURG:

Mitsgaders de

Omftandicheden van het schrickelyck ge-
vecht tuffchen de selfde, ende de Polen, vorge-
vallenden 28. 29. ende 30. Julii
laestleden.

*Waer van de Victorie gebleven is by de voorschreve
Protestantse Princen.*

Geschreven uyt Warsaw den 4. Augusti.

3GRAVEN-HAGE

By ADRIAN VLACQ, M. DC. LVII

BRIEF

Verintuslyck verstaende de effectie Conjunctie

Van den

KONINGH VAN SWEDEN

Met den

KEUR - VORST

BRANDENBURG
van
Königliche von ihm
E. XII. E.

Mitsgaders de

omstandigheden van het schickelyck ge-
vacht tusschen de seldes ende de Polen, vorge-
vallen den 28. en 30. Julij
jaesschen.

Waar van de Victorie gelyken is by de voorsz. Princesse Princesse

Gedreven nye Warsaw den 4. Augustij

ADRIAN VAN HAGE

BY ADRIAN VAN HAGE, M. D. C. L. V.

Nat dat de Fortuyne van Sweden ende Polen
 seken te trecken na een bataille: na dat Zijne
 Keur-Doost. Doorzuchticheit van beyde partpen
 was ghesolliciteert / om vande partpe te wesen:
 ende na dat lichtelijck te sien was / dat by soo-
 danige constitutie neutrael te blyven / niet anders
 was / als een Hoof vanden Ober Winner te
 worden / voornamentlyck indien geconsidereert
 wordt / dat iust op het selfde oogeblick tyds
 te samen liepen ende 't hups quamen de rappoz-
 ten ende eydingen / hoe wepnigh Zijne Keurb:
 Doost. sich hadde te verlaten op den raedt ende
 daedt van andere: Soos ist dat Zijne Keurb. Doost.
 eyndelijck heeft geraden
 ghebonden upt twee quaden het minste te kies-
 en / ende dien volgens oude
 vrienden / religions verwaanten ende Christenen te
 prefereren vooz heym-
 elijcke Vyanden ende Barbaren / ende over sulckx te
 besluyten een naerder
 conjunctie huy wapenen met den Koningh van
 Sweden / om niet te depen-
 deren aen d' eene zyde vande twispelurige
 fortune der Polen / de bedencelijcke
 Vrientschap van andere ghesindheden / ende de
 slaefachtighe societeit van
 vreesde natien: ende aen d' andere zyde / op dat
 Hy sich tusschen beyde met so
 swaeren last van een legker te onderhouden /
 niet en mochte ruineren / by
 alst den Hy noch langer soude wachten op
 de onseker verklarighe vande
 Polen: Sijnde nochtans alles met die
 conditie gedaen / dat Zijne Keurb.
 Doost. alles vooz Hollandt / niet tegens de
 Keyser / alles vooz Zijne Ghe-
 confedereerden / ende niet tegens de
 Moscoviter soude doen: Ende met
 die expresse intentie / dat Zijne Keurb.
 Doost. de Sweetsse partpe onder-
 steunende / de andere mochte tot reden
 helpen brenghen / ende over sulckx
 balancerende tusschen beyde / de
 Vzede bebozderen / sonder de sake te
 laten komen tot sedanige
 extremiteten; waer dooz d' een ofte
 d' ander teennemaal
 meester zijnde geworden van het
 geheele werck / schzickelijcke
 veranderingen hadde konnen
 veroorsaken in het algemeene
 ende de naburige interessen /
 sijnde den middel wegh altydt de
 sekerste / om dat noch religie /
 noch vryheyt / noch commercien
 buyten verjckel konnen sijn / by
 alst den eene partpe het swaert
 alleen inde handen bekomende /
 dooz onmatige Victorieusheyt hadde
 konnen gepoussiert worden sijn
 fortune te vermeederen / ock met
 het verlies van sijne vrienden:
 Hebbende Zijne Keurdoost.
 Doost. sulckx oock inder daedt
 naer gekomen / dooz dien Hy de
 interessen van Hollandt /
 nopende de Colleen ende de
 Tractaten met Sweden heeft
 gesefonderet met een
 onghelooffelijken vber / ende
 den Koningh van Polen dooz
 de Heere Meidel des selfs
 Oppre-Sager Meester / ende
 andere besendingen laten
 versekeren / dat indien Zijne
 Majesteit na Vzede wilde
 luysteren / Hy daer in met
 alle oprechticheit wilde
 helpen arbeiden / ende in
 sulcken geballen dem
 neutrael ende als mediateur
 houden.

Dan dit te bergeeffs sij ide gewaest / So is it / dat ick U. Ex. misdesen
 wel hebbe verder willen berichten / dat Sijn Keurb. Doozl. hem epndelijck
 heeft geroersaecht gedienden / om sich ende sijre armen Ouerdruet / tegens
 hys nlijcken haer ende openbare ghewolt / te defenderen / mer sijn leger in
 epghen persoon te velds te gaen / ende sich epndelijck / in datmen alle
 devoiren gedaen hadde de Polen tot Dredes Tractaten te disponeren / den
 28. Julij by Piotrowo ende Sieratoshin / tusschen de Wuzh ende de
 Wepfel met den kmingh van Sweden effectivelijck te conjoineren. Het is te
 verwonderen mer wat een teere geaegenheit ende vrientschap dese beyde Prin-
 ten malkander hebben besegent / ende gelijck Sy voor Godt haer wederzijds
 hadden ghelijck als ghesworent van onredelijcke desfernen / overmits Sy
 malkander onderlingh verklaerden / hare Wapenen niet als tot verkerptinge
 van de Drede ende tot conseruatie bande religie te willen employeren / soo
 sijn Sy den selfden dagh na gehouden krijzhs-raedt / ende het algheemeene
 gebedt: Sro tot een Veldt teercken / ende Godt met ons tot wooydt ne-
 mende / ober een brugge die de Sweden in vijf daghen tijdes ghemaecht
 hadden / de Wuzh ghepasseert / ende na Warsow toe geavanceert / om
 aldaer den Koningh van Polen met het gedeelte van het Leger dat aen die
 zijde stont / by alsdien geen tydinghe van Tractaten ofte Drede haer soude
 ontmoeten / te attackeren / meenende dat d'andere helft noch aende West-
 zijde bande Wepfel was gecampoert. Dan op halve wegh rescontreerden
 Sy eerstelijck een Trompetter (die een brief bande Koningh van Polen bzachte
 aen den Keur-Doost/bol van bitterheyt ende dreyghementen/waer by Sijn
 Majesteit nochmaels de mediatie van Sijne Keur-V. Doozl. verwierp) ende
 daer na Monsieur de Lumbres / Ambassadeur van Dzanckrijck / van
 welcken Sy verfondten dat den Koningh van Polen van geen Drede
 wilde hoozen / ende dat sijne geheele macht van beyde de zijden bande riviere
 wel was legghende / doch dat hy voor wepnigh daghe aen dees zijde met
 20. duysent Tartars was verstercht / met intentie om met den eersten op te
 breken / ende sijn fortunp tegens sijne Dpanden teversoecken. Hier op wierde
 gerefolbeert / den Trompetter sonder antwooydt / by sich te houden ende
 de march gecontinueert met meeder vizeur / salckx dat in 6. ofte 7. upzen
 Savonts niet sonder verinoeptheit van ons volck aende Polse reterche-
 menten sijn gekomen / Sijne Majesteit van Sweden neffens Sijne Keurb.
 Doozl. de Heere Generael Wangel / de Generael Luptenant de Heere Crabe
 van Waldeck / de Heere Paltz Crabe van Sulenbach / Douglas ende
 andere hooge Officieren gingen met de Rupterpe voor aen / ende alsoo Sy
 eenige van des Dpandts hoor troupen ende wachten aen troffen / Soo wier-
 den deselve gechargeert ende in de retranchementen ghedreven. Hier op
 wierde ghecommandeert den Brandenburcschen Velt-Obersten / den Dp-
 Heer van Spar / met de infanterie te avanceren / t welck oock geschiede /
 bestaende de selve in eenighe Sweetse ende Brandenburghsche brigaden /

ende wierden alsoo voort daer op d'armee ontrent een Musquet
 schoot van 't Poolische Leger in slach order gestelt. Het voer volck in 't mid-
 den/ende de Kuyperie aen beyde de zijden: Het welke de Polen stonde/ speelde
 met soo hebich canoneren op ons / dat veele van ons bleven / sonderling
 een Schots oberste te peerde/ Sengler genoemd/ ende een Brandenburgsch
 Major/ ende dat wy geen tijdt ofie macht hadden het canon daer tegens
 aen te planten: Niet te min wierde geen voer breekt geweken/ maer/ tegens
 de gestadighe upt ballen/ dooz de avant garde met een ongelooffelijke cou-
 rage gebochten/ tot dat de Polen haer mosten in hare voordeelen retireren/
 ende de nacht beyde de deelen quam te schepden. 'S nachts wierde krijghs
 -raedt gehouden/ de armee gerangeert/ het canon geplant ende des' mor-
 gens vooegh het Sweeds canon tot een signal gelost sijnde/ wierde by de
 Polen daer op geantwoort. Waer op dan onse armee in drie deelen achter
 een ander weder in batalie gestelt wierde/ sulckx dat den rechten vleugel onder
 Sijne Majesteit naer de Westfel; den lincken vleugel onder Sijn Keurb.
 Dooz. aen het woudt ende mozas/ende de infanterie met d'artillerie in front
 tusschen beyden quam te staen. Ondertusschen was het ander gedeelte van 't
 Poolische legher van de West-zijde mede over gekomen / ende in het passeren
 vande Coninginne van Polen/ haer aen de brugge in persoon houdende/
 tegen ons soo seer geantwoort geworden/ dat de Polen haer Majesteit met
 hooge woorden wederom hadden toe gheroepen / sy souden ons niet slypen
 uytjaegen. De meeste Brandenburgsche Kuyperie upt ghenomen eenighe
 wepnicx/ soo Sijn Majesteit by d'infanterie ende tot reserve hadde ghe-
 houden/ was met Sijn Keurb. Dooz. ter rechter zijde/ neffens een deel vande
 Sweerse ende d'artillerie vooz d'infanterie ghestelt: Doch hielden Sijne
 Keurb. Dooz. oock eenighe Regiment stukjes by hem. Te vier uren des
 morgens begosten de Polen geweldich upt haere voordeelen met stucken op
 ons te spelen / ende wierden hunlyden upt de onse dapper gheantwoort.
 De meeste schade die den Wyant dede/ was upt secker Schantse/ die op
 een bergh lagh / ende de Avenuen Commandeerde/ende wierden daer upt
 by dese rescontre veele van de onse gequetst / ende de Heere Generael Lym-
 tenant van Waldeck een/ ende den jongen Hertogh van Simmeren 2. peer-
 den onder 't Lijf doodt geschoten. Waerom dan Sijne Majesteit ende
 Sijne Cheurb. Dooz. te raede wierden / deselve Schantse sonder uytstel
 met geweld aen te tasten; Dan Sijne Cheurb. Dooz. 't selve over sich ge-
 nomen hebbende / ende met eenighe stucken neffens Sijnen Generael Major
 Goltz ende drie esquadrons te voer / tegens de Schantse alreeds aen mar-
 cherende / quam te dinge / dat de Tartaren sich om ende in 't woudt hadden
 gefileert / niet voornemens ons in den rugge te gaen. Waer over dan Sijne
 Majesteit resolbeerde / vooz alle dingen met eenighe Kuyperie / aen de plaetse/
 daer sy haer mosten bloot geben / haer waer te nemen / latende den Cheur-
 Dooz. by sijn voornemen ontrent het woudt / gelijk oock gheschiede / ende
 wier-

wierden ober sulchx de boorz Cartaren foodanigh ontfangen / dat sy haer
 ober hofs ende kop weder moften te rugge begeben. Den Heere Generael
 Major Hendrich Horn / voerende de troupen van referbe / dede veel hier by;
 ende de Heere Grabe van Waldeck / Brandenburgische Generael Lieute-
 nant / hadde mede een deel van de selbe hart ghetraectert / ter neder gehou-
 wen ende de rest vervolgens in een Mozas ghejaecht / sonder dat sy veel
 schade deden als alleenlijck / darentige bande onsen dooz hare pijlen / t welck
 haer geweer was / een weynigh waeren getouchert geweest; Hier op beval
 Sijne Majesteit de Generael Major de Heere Grabe van Waldeck /
 met 3. esquadrons te voet ende eenigh canon by Sijnen Cheurb. Dooz. te
 gaen / van wierde bebonden / dat men van wegen het Mozas daer niet
 konde komen / ende liet Sijne Cheurb. Dooz. daer en hoben weten / dat
 hy booz als noch geen secours van noode hadde / dooz dien hy niet alleen hem
 alreede meester hadde ghemaectt bande hooghte / maer oock hier ofte seg-
 dupsent bande Polen / die van boozen upt hare retrenchementen op hem
 selve / met een schyckelijck gekryt / eenen seer Furtenen aenbal hadden
 gedaen / gheluckigh hadde gercouffeert / ende in hare boozdeelen weder te
 rugge gejaecht: Eenige troupen bande Quartianen hadden onder tusschen
 noch haer heyl versoche op de Garde / gemeent hebbende tusschen de selve
 ende een kleyn geberghte in te vrecken / ende 3. stucken canon wegh te nemen/
 maer waeren bande boorz Garde ende noch een ander esquadron foodanigh
 ontfangen / dat sy de stucken bergetende / het haesen padt hosen / wordende
 op de blucht dooz den Colonel Spurch / Clevisch Edelman / ende de stucken
 bande Generael Major van Waldeck / met een seer furtenen salve inde
 Planque vercort. Echter quamen noch eenige andere Poolse esquadrons
 tegens ons met een groote hebicheit / maer wierden dooz den Heere Gene-
 rael Spar / ende de Sweitsche Generael Major de Heere Sulau op de
 selve maniere ghetraectert / waer ober sy haer epdelijck ghenootsaecht be-
 bonden / neffens de andere sich weder in de retrenchementen te begeben.
 Dit nu so zijnde / ende onse troupen / die den Wpant gestaedich voet booz
 voet vervolght hadden / onder het vier van t Poolse canon staende / ende
 den Coninck van Sweden considerende / dat het onmogelijck was / den
 Wpandt op sulchen manier ende booz Sijne retrenchementen te slaen / so
 wierde in der haest van de eerste ordze verandert / ende geresolueert / dat den
 Coninck met den rechten bleugel dooz het bosch marcheren / ende den
 Wpandt van achteren soude attakeren / ende ondertusschen den Cheur-Boorz
 met den sincker bleugel soude booz de retrenchementen blyben. Het welcke
 oock dadelijck ende met goet succes wierde te wercke gestelt. Van den Co-
 ninck dooz het bosch zijnde / trock den anderen rest / onder den Cheur-
 Boorz / mede by hem; formeerde de batalien op een schoon groen pley; /
 avanceerde naer het Poolse Leger in seer goede ordze / ende bonde het selve

soo abantageus geposteert te zijn / dat hy geraden vont / een geringe halte
 te maecten / ende de abenues van alle kanten wel te recognosceren. Den
 Wyandt dit siende / liet de Tartaren vooz eerst uyt gaen / om ons ter zijden
 ende van achteren in te vallen; veele andere actaken passerden te ghelijck/
 maer daer was aen alle kanten soo goeden ordere by onse Officiers ghestelt/
 datter vooz den Wyandt niet als slaghen tot buyte vielen. Alsoo nu onder
 tusschen onse armee in volkomen Slagh-ordere quam te staen / waer by maer
 dese veranderinge vooz viel / dat den Coninck den sincker / ende den Cheur-
 Woost den rechter vleugel naer het woudt / ende de infanterie het midden
 tusschen beyden behieldt / soo vinghmen ontrent 4. a 5. uren naer middagh
 aen / recht op den Wyandt te marcheren / om deselve tegens sijn danck tot
 der hoost tressen te dwingen; Ons canon speelde hier ende daer; de Tartar-
 en wierden van achteren dooz de Heer Generael Major Horn dapper afge-
 weert; De Polen weerken van vooren / van d'eene plaetse op de ander.
 Wy volgden pas vooz pas / doodende wat niet ontlopen konde / ende quamen
 alsoo / gheslooten blyvende / eyndelijcken tot aen het laeste Doop nae de
 Stadt Warsow / alwaer de Polen ten laesten resolveerden / uyt hare vooz
 deelen op het bloote kelen te komen / ghelijck oock gheschiede / ende het selve
 met soo verschrikelijcken grooten Fronte ende soo Barbarischen gekryt/
 dat het groutwelijck was om te sien ende te hooren. Wy sagen ons van soo
 schrikelijcken menighte van alle kanten / van de Stadt schier tot weder-
 omme aen de riviere / te enemaet omcingelt; ende soude onmogelijck ghe-
 weest sijn / eenigh goet succes vooz ons te hoopen / by aldien niet de hande
 Godes onse Voozluchtige hoosten by een onverschrokken moet hadde ghe-
 geconferbeert / ende onse Soldaten vooz henen niet waeren gewent geweest/
 sulcken militie / sonder veranderingh / onder de oogen te sien.

De Housfaren / sijnde Polschen Adel met lancien seer wel ghemonteert / be-
 den den eersten aenbal op het Regiment van sijne Majesteits Garde te voer/
 het welcke vier stucken Canons met musketkogels geladen / vooz een boost-
 waer hadde / ende reussierden aenbanclich soo wel / dat de helft daer van
 dooz de eerste gleeder doozbrack / ende tusschen de selve ende de troupen van
 reserve quamen te staen; maer d'ander helft dooz een Salve alte seer ghein-
 commodoert zynde / wierden sy alteghelpch / met het verlies van haeren Over-
 ste ende seer veel dooden / in destroute gheslagen. By dese resoontre wierde
 sijn Majesteit met een lancie / die hy met sijn ruypter parerde / onder de rech-
 ter / arin dooz sijn kleedt gestooten. Een gedeelte bande Tartaren ende
 Quartianen deden mede een aenbal / ende wierden oock van sijn Majesteit
 op de vlucht gebracht. Het andere gros bande Tartaren / den Adel ende de
 Quartianen vielen op den Heer Woost / geassisteret sijnde van den Heere Ge-
 nerael Wangel / Waldeck ende Cammerbergh. Van wierden mede naer een
 hebige tressen / waer by van woederhidspele melle met een groote opiniaest-
 reit gheborstien wierde / te rugge gedreven. By dese gelegentheit is des
 Heer Woosts Persoon in groot gebaer geweest. Een ander gedeelte bande
 Woost

Poolen attackeerde ondertusschen de Keur-Doostliche Infanterie staende onder den Heere Generael Spar / Bulou ende de Generael Major de Grabe van Waldeck ende Golts; Maer wierden met groot verlies wederomme terugge gewesen. De Tartaren blagen rondts om/ ende vielen aen alle hoecken aen/ maer richteden niet veel nyt / sulx dat sy alle met een ander epndelick met het aenbrecken vanden about genootsaecht waeren/ het Velt te quitteren ende haere retrenchementen wederomme intenenemen. Wy volgden / maer te verzeefs/ alsoo geen Wpandt te voorszeyn quam; Ende onse hosfden resolbeerden nochtans in het Velt te blyven tot aen de morgen stond/ hoewel onder s'viandes Canon/ om alsdan den Wpandt in syn Leger te forceeren. Doch wierde eindelick goet gebonden eenighe des Keur-Doosten Squadrons / als te veere gheavanceert synde / een weinig te rugge te trecken / gelyck doech geschieden/ in voegen dan by soodanige retraitte / den Heere Generael Major Cannenberg met een Falconnet-cogel dooz het dicke van beyde syne dyen/ doch niet doodelick/ ende syn peerd onder syn lpf doot geschooten wierde; Ende wy bleven alsoo op de Waelstede/ ofte de plaetse van Batalie. t' Is waer dat dien dach/ te wesen den 29. Julij het werck altemet seer dubieus stonde/ sulx/ dat geseydt werd/ dat den Koninck van Poolen aen de Koninginne soude hebben doen weten/ dat de Bataille gewonnen was: Maer de Heere heeft ons Genade bekreven/ die ons niet heeft laten verballen in de handen van soo hooghmoedige ende Barbarische Natien.

Soo haest nu den dach vanden 30. Julij aenbrach / soo wierde ghebellekerret / hoemen twerck epgentlijck verder aenlegghen soude / ende wierde bevonden / nootsaekelijck te wesen / eer ende alboozens de retrenchementen te besozmen / een secker dupster Woudt / het welcke de Poolische retrenchementen aen de rechte syde bedeckte / ende lichtelijck de wpandt tot een naedenclickijcke embuscade hadde connen dienen / te supveren / om van die syde verseeckert te sijn; Ende nae dat het selve ende alle plaetsen gheretognoosceert/ ende onse Armeé daer op in drie deelen gheselt was / om aen alle kanten te ageren: staende de Tartaren ende een gedeelte der Poolen in een veldt/ twelck neffens het wout recht astiep: Het meeste Corps in het woudt selve / ende verborghen; Ende de reste / sonderlick d'infanterie / achter het woudt / op een ghebergte in eenighe Fozten / die met Canon seer wel bersten waeren: soogingh den Coninck met het meestendeel van sijne Cavallerie ende infanterpe ende Stucken op de Tartaren met een groote furie los ende dreef deselve / met hun groot verlies / doch met een langhsaem vervolghen / soodaenigh inde blucht/ dat men epndelijck/ om haer rassicheyt wille schier niet wiste / waer sy henen ghecomen sijn. Den Generael Spar gingh met een groot belept/ regens het woudt; Hy liet vooz eerst met het Canon tresselijck daer dooz spelen / ende wierde wel beantwoord; Duprende sulcx wel een upz langh / tot dat sijn Excellentie epndelijck den Generael Major den Grabe van Waldeck oozdree gaf / de Colonel Sybergh met 500. ghecommandeerde soldaten recht toe in het woudt te laten gaen / ende soo haest de selve den wpandt soude hebben gegangeert tot bechten / dat hy Generael Major alsdan met een ander squa-

bron aen een ander plaetse / daer den vbandt twee stucken hadde / sonde aen-
 ballen / ende sien wat den vband vooz Contenance soude comen te houden / in
 boeghen oock met seer goet succes gheschiede ; Want nae eenigh ghebeght den
 vbandt sijn voozdeel ende stucken verlateade / sich op de vlucht begaf : Den
 Cheurborst haer gescondeert hebbende / was eyndelijck met sijnne Cavallerie /
 ende eenige dragooniers ende stucken tegens het vooz / gheberchte gheadvanc-
 teert / en hadde dat selve naer een dapper tegenstandt / neffens de forten ende de
 Poolse batterien gheempozteert / ende de vbanden gheobligteert de selve / mer
 verlies van haer Canon / teennael te quiteren : Van de selve gen een ander
 plaetse wederom vergaderende / met een ander Considerabel Corps / de den
 sijnne Cheurborstelijche voozluchtigheyt resolveren / daer op in fronte los te
 gaen / ghelijck oock gheschiede / Maer dit volck dese handt alreeds geproeft
 hebbende / resisteerde seer wepnich / ende retireerde sich met een onghesoozde
 rassicheyt naer de riviere / sulck dat eyndelijck den Coninck ende den Cheur-
 borst haers deels de armen vyz ende los van vbanden bepindende / in gestaten
 ghelederen naer de brugge vooz Warschau volghden / alwaer conuende /
 bebonden / dat den Heere Spar / in het herbolghen van de Poolse infante-
 rie de schantse daer vooz alreeds met ghewelt hadde inghenomen / ende dat
 sijn Exceletie den bluchtrighen vbandt verder soude hebben ghepour suitveert /
 by aldien deselve aen de ynde van Warschau de Brugge niet en hadde afghe-
 brandt ghehadt : Sulck soo conden wy meer niet doen / als dat onse hooften
 den oberighen tijdt besteeden in te vissiteeren van de vbenues / ende sich gereet
 te houden te bechten / of den vbandt noch ergens waere verhozghen gelweest.
 De Coninginne van Poolen was des merghens / als sy alwoozens bitterlijck
 geweeent hadde / soomen meent / naer Primsilau / ende den Coninck Casimi-
 rus naer Zamoische ghevlucht / verlatende de stadt Warschau sonder eenigh
 guarnisoem / ende met sulcken Confusie / dat sy de heere Bent Orenstierna
 ende Buchler als Frighs ghebanghenen hadden vergeten mede te nemen.
 Den Avond daer ober invallende / liet men de soldaten / die in 3. dagen schier
 niets ghegeten hadden / sich wat verberschen : Ende snachts ten twaelf uzen
 quam secker trompeter aende Carosse vande Cheurborst / mede vzoengende
 dat den Magistraet ghereet was / de stadt te openen. De twee Regimenten
 des gardes van den Coninck ende de Cheurborst werden daer op des mer-
 gens den 31. Julij ober gheset / ende alsoo de stadt weder ghewonnen sonder
 eenich belet. Ondertusschen quam tijdinge dat den vbandt om Schersky sich
 by 40. duysent mannen wederom versamelt hadde / waarom den Koninck
 resolbeerde / met eenige macht selver daernaer toetegaen ende denselverte
 chargeren. Maer ter plaetse comende / vondt niemandt / waerover Sijn
 Map. den 2. Augusti wederomme tot Warschau keerde. De Bagage van
 de Poolen gaff men de Soldaten tot buit. Het gewonnen Canon bestond in
 40. a 50. Stucken / weenich waeren gebangen / de wyle men geen Quartier
 gaf / om dat de Polen de Capitularie van Warschau te voozen hadden gebio-
 leert. Het getal van waenen ende der dooden is vooz als noch niet bekant. De

Keur-bozheitke hebben het doode Rijk van den Altairischen Schat-
meester Conswijk / en de V. k. k. Rijk van de Weidischeen van de Masuren
lag noch onder de doodden / Pappis Wittelshof is doodelich gecreest. Den
Vand is naer het seggen van de gebangen by 200. duysent / naer onse giffin-
ge verre ober 100. duysent sterck gheveest / bestaende onse macht ten hoogsten
daerentegens maer in de 20. a 25. duysent Mannen. Onsen Keur-boz / ge-
lych mede Syn Majesteit van Sweden / die gestadich met het Rappier in
de handt aen alle Canten / met een ondermoegentike Courage zyn boozange-
gaen / zyn bejde wel ende gesoldt.

Den 2. ende 3. Augusti beestimen d' armee op de Oost-zijde laten leggen /
om sich wat yst te rusten / ende men heeft onderrusschen de bruggen doen
repareren. Heden den 4. dito zyn wy ober degaen met de bagage / om inde
vooz steden ende de Koninglyche Paleysen wat wederse schynmoditeyt te
hebben / oock mede van de Stanch bezyt te sijn. Wassen is de armee
volgen / ende salmen alsdā siet wat Syn Majesteit ende Syns Keurb.
Vooz. sullen goet vinden wyders by der handt te nemen. Ondersaeken
hebben onse Illustre Hoofden / met een over groote blyschap ende hercelyche
genegentheit malkander as hier gewelckomt / ende met een meer als broe-
derlyche hofde / hondert ende hondert mael omhelt. Den Koning van
Sweden heeft middler wyse oock ydinge wt Engelandt / dat Syn
Ministers aldā niet de Heere Proctor hadden gekoren tot seer favorable
conditien vooz het Protestantsche Interes. Sine Keurb Vooz. rindt
dies te meer / datmen de Heeren Staten der Vereenichde Nederlanden
sonde alle satisfactie geben / ende Syn Majesteit behoefde het selve nera-
delijch / met by boeginge van seer generouse contestatien / van alles te
willen contribueren / ten eynde dat alle jaloussien wegh genōmen sijnde tuss-
schen soo oude Vrianden / het corpus der Evangelischen boozgaens wederom
in goede eenicheyt / ende de oude goede intelligentie sonde mogen werden her-
stelt. Daerenboven wierde de Heere de Lumbres nochmael versoekt den
Koningh van Polen te volgen / ende Syn Majesteit te representeerendat Syn
Majesteit van Sweden nu niet minder als vooz de baralle / genegen was op
seer redelijche conditien / Wede integaen / ende dat hy hem daer mede vooz God
ende de Werelt wilde hebben geargumterri van alle verhogeringe / die in cos
van refups wyders mochten komen te ontstaen.

Ende dit is het / wat van die tijdt af dat ick W. Ed. niet hebbe konnen schry-
ven is gepasseert / gelijckelijch memorabile dinghen / ende diezelyche als lichte-
lych in vele hondert Jaren niet sijn ghebeurt. Maer God de Heere is het /
die hem sien laet inde Wonderen / die met sijnen arm de kleynen kan groot
maken / ende de Hobaedighen storten bande verhebbende stoelen. Te niet onse
sterckte / te niet ons Canon / De Heere Heere is het / die ons den byandt heeft
in onse Handen gegeben / alles na de verborgentheit van sijn Goedel. Laet
ons daerom ons bezootmodigen vooz hem / soo langh als ons leven is. Laet
ons prysen sijnen Name / ende hem eeuwich dancken in onse Herten / op dat hy
ons

ons bezder bystaer tot sijnen eere. Onse Princen sel ben niet nagelaten soo wel
 booz als na de batulle met een gepaert gebedt/ende met een gemoedt dat enig
 was booz den Hemel ende de Werelt/ albus te smecken booz hazen God/ ende
 dewyl het aensien der Princen is het welbaren der onderdanen / soo hebben wy
 allegaer hooge reden denselben gooden God ende Vader daeromme neerslich
 aente roepen/dat hy haez niet bezlate/maez haez wapenen segenen wille/op dat
 sy haren byandt tot een redelycke Vrede mogen bzingen / die hy tot hier toe
 al te obstinatelich heeft gerefuseert. Datum Warschoude sen 4. Augusti/1656.

E Y N D E.

EXHIBIT

EXH²⁶⁴ nie woi.

Hoqpe 92 (1/9)

2. egg M. 90. 8th woi. 21